

ÇOCUKTA DEĞER BİLİNCİ
VE
KARAKTER EĞİTİMİ

(Anne-Baba Rehberi)

Doç. Dr. Osman MUTLUEL

Eskiyeni Yayınları: 70

ÇOCUKTA DEĞER BİLİNCİ VE
KARAKTER EĞİTİMİ
(Anne-Baba Rehberi)

Doç. Dr. Osman MUTLUEL

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
ŞAFAK MATBAACILIK
İvedik O.S.B. Matbaacılar Sitesi 1515. Sk. No: 53
Yenimahalle/ANKARA • Tel: 0312. 229 57 84
(Sertifika No: 16104)

1. Baskı: Aralık 2019

ISBN: 978-605-5978-79-2

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 Ulus-Altındağ/ANKARA
Tel: (0312) 310 08 60 (pbx) - Fax: (0312) 311 47 89
Web: www.eskiyeni.org • e-mail: fcr@fcr.com.tr

**ÇOCUKTA DEĞER BİLİNCİ
VE
KARAKTER EĞİTİMİ**

(Anne-Baba Rehberi)

Doç. Dr. Osman MUTLUEL

Ankara 2019

Doç. Dr. Osman MUTLUEL

Denizli doğumludur. İlk ve Orta öğrenimini Denizli’de tamamladı. Yükseköğrenimini Erzurum İlahiyat Fakültesinde tamamladıktan sonra Eskişehir ve Denizli illerinde çeşitli okullarda öğretmen, müdür yardımcısı, müdür başyardımcısı ve okul müdürlüğü yaptı. Isparta Süleyman Demirel Üniversitesinde Yüksek lisans, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Doktora yaptı. 2010 yılında AİBÜ Eğitim Fakültesine Yrd. Doç. olarak atandı. 2012 Yılında AİBÜ İlahiyat Fakültesinde Dekan Yardımcısı ve Felsefe ve Din Bilimleri Bölüm Başkanı olarak görev yaptı. 2017 yılında Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesine tayin oldu. Hâlen Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde İslam Felsefesi Doçenti olarak görev yapmakta olan yazarın makaleleri ve yurt içi ve yurt dışından yapılmış yüze yakın atfı bulunmaktadır.

Yayımlanmış Kitapları

1. *İbn Miskeveyh'te Ahlak*, Bilal Ofset, Denizli 2003
2. *Kur'an ve Estetik*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2010, 2. Baskı 2016.
3. *Felsefeye Giriş*, (Doç. Dr. Kemal GÖZ ile birlikte), Gümüşev Yayınları, İstanbul 2011, (2. Baskı 2018).
4. *S. Ahmet Arvasi'de İslam Estetik ve Sanatı*, Bilgeoğuz Yayınları, İstanbul 2012.
5. *İslam Düşüncesinde Yetkinlik Kavramı ve İnsanın Yetkinleşmesi*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2013.
6. *Çocukta Değer Bilinci ve Karakter Eğitimi*, Boy Yayınları, Denizli 2014.
7. *Güzelin Dile Geldiği Alan İslam Sanatı*, Otto Yayınları, Ankara 2017.
8. *Kindî ve Felsefesi*, Fecr Yayınları, Ankara 2018, (2. Baskı 2019).
9. “Mezhepten Felsefeye: İlk Felsefi Hareketler”, (*Şehir ve Erdem* içinde), Fecr Yayınları, Ankara 2017.
10. “Şehir Medeniyet ve Değer”, (*Medeniyet İnsan ve Din* içinde), Fecr Yayınları, Ankara 2018.

ÖN SÖZ

Maddenin değer olarak son noktaya geldiği çağımızda, insanların insan gibi yaşamalarının materyalist bir anlayış içerisinde mümkün olmadığına farkına varılması sonucu, değerler eğitimi ve karakter bilincinin gelişmesi ve çocuklara küçük yaştan itibaren verilmesi bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmıştır. Özellikle dinî inanç ve ibadeti bir ihtiyaç olarak görmeyen ve vefa, sorumluluk, adalet, doğruluk, dürüstlük, büyüklere saygı gibi insani değerlerden yoksun kalan insan, birlikte yaşama özelliklerini kaybetmiş ve yalnızlaşma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Aynı şekilde insanlar, aile ve toplumu bir arada tutan bu değerlerin insan hayatından çıkmasının kötü sonuçlarını, canavarlaşan insan tipi ortaya çıktıktan sonra anlayabilmiştir. Ancak geçen bu süre içinde, aradaki nesiller kaybedilmiş nesil olarak kalmıştır.

Bu anlamda çocuk yetiştirmede ailelerin ihtiyaç duydukları değer bilinci ve karakter oluşmasında dikkat edilmesi gereken davranışların neler olduğu konusu ön plana çıkmaktadır. Çocukların küçük yaşlarda aldıkları ruhsal sarsıntılar, ilerideki hayatlarında bazı takıntıların oluşmasına neden olmaktadır. Çocukları bu travmalardan koruma konusunda anne ve babaların son derece dikkatli hareket etmeleri gerektiği ortadadır.

Bu çalışmada, çocukların bu tür olumsuz ruhi travmalardan korunmaları ve doğumundan itibaren verilmesi gereken değerler ile karakter ve kişilik oluşmasında anne ve babalar ile okullarda öğretmenlerin dikkat etmeleri gereken kuralların göz önüne çıkarılması amaçlanmıştır.

Ayrıca çalışmada dikkat edilen en önemli özellik, kiptaki bilgilerin çeşitli olaylarla zenginleştirilmemiş olma-

sıdır. Bu ilk bakışta olumsuz gibi görülebilir. Ancak her olayı kendi dünyası içinde değerlendirmek gerektiği, o olayın çözümünün sadece o olay için geçerli olduğunu unutmamak gerekir. Bu anlamda, yazılan ilaçların farklı farklı kişiye özel olması gibi, her olayın da o çocuk ve anne babası açısından önemli ve farklı olduğu, aynı olayın görünüşte aynı olmasına karşın, çocuğun psikoloji, anne babanın dünsel yapısı yanında ailenin sosyal statüsü, maddi durumu ve eğitimi açısından düşünüldüğünde, aslında her olayın kişiye özel olduğunu anlamak zor olmayacaktır.

Bu itibarla örnek olaylar aktarmaktan ziyade genel kurallar çerçevesinde, her anne baba kendi sorunlarını çözmek durumundadır. Eğer anne baba, sorunla başa çıkamazlarsa o zaman kendi sorunlarına uygun çözüm üretebilmek amacıyla profesyonel yardım almalıdırlar. Ancak bu şekilde çocukları için gerçek anlamda faydalı olabilirler.

Kitabın baskısında gerekli titizliği gösteren Eskiyei yayınlara, yayın editörü Hüseyin NAZLIAYDIN'a teşekkürü bir borç bilirim.

Okuyucuya faydalı olması temennisi ile...

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ-----	5
GİRİŞ-----	9

BİRİNCİ BÖLÜM ÇOCUK VE AİLE

1.1. ÇOCUK-----	15
1.1.1. Çocuk ve Oyun-----	19
Annelerin Düştüğü Hata: Çocukla Kaliteli Vakit Geçirme Düşüncesi-----	25
1.1.2. Çocukta Cinsiyet (Mahremiyet) Eğitimi-----	27
1.1.3. Ergenlik Psikolojisi-----	33
1.2 AİLE-----	36
1.2.1. Aile Çeşitleri-----	36
1.3. AİLELERİN ÇOCUK YETİŞTİRMEDE DİKKAT ETMELERİ GEREKEN ÖZELLİKLER-----	39

İKİNCİ BÖLÜM DEĞER VE ÇOCUK

2.1. DEĞER KAVRAMI-----	47
2.2. DEĞERLER EĞİTİMİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN ÖZELLİKLER-----	50
2.2.1. Başlıca Değer Çeşitleri-----	51
2.3. DEĞER VE NARSİZM VEYA ÇOCUKLARI NARSİZİMDEN KORUMAK55	
2.4. ÇOCUKTA VİCDANIN ŞEKİLLENMESİNDE DEĞERLERİN ROLÜ-----	58
2.5. ÇOCUK NE KADAR ÖZGÜR OLMALIDIR?-----	65
2.6. ÇOCUKTA DEĞER ANLAYIŞININ GELİŞİMİ-----	67
2.7. ÇOCUĞUN AHLAKİ GELİŞİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER-----	68
2.8. ÇOCUKTA ONBEŞ YAŞINA KADAR OLUŞMASI GEREKEN AHLAKİ DEĞERLER-----	72
2.8.1. Doğruluk-----	73
2.8.2. Güvenirlilik-----	74
2.8.3. Temiz Olmak-----	76
2.8.4. Orta Yol Takip Etmek-----	79
2.8.5. Ölçülü Olmak-----	80
2.8.6. Empati Alışkanlığı Kazanma-----	81
2.8.7. İyilik Yapma Alışkanlığı Kazandırma-----	84
2.8.8. Zaman Kavramı Kazandırma-----	86
2.8.9. Karar Verebilme Özelliği Kazandırma-----	88
2.8.10. Arkadaş Seçimi-----	91

2.8.11. Çocukta Çevre Bilinci Oluşturma	93
2.8.12. Dua Etme Alışkanlığı Kazandırma	97
2.8.13. İnancın Bir Yaşam Biçimi Olduğunu Bilmek	99
2.8.14. Vefa Duygusu Kazandırma	103
2.8.15. Hoşgörülü Olmasına Alıştırmak	105
2.9. SINIF ETKİNLİĞİ OLARAK DEĞER PAYLAŞIM PLANI	105
2.10. DEĞERLER İÇİN ÖRNEK ÇALIŞMA	106

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ÇOCUK VE KARAKTER

3.1. KARAKTER NEDİR VE KARAKTER EĞİTİMİ NASIL OLMALIDIR?	111
3.1.1. Karakter veya Şahsiyet Kelimesinin Anlamı	111
3.1.2. Ailede Karakter Eğitimi	115
3.1.3. Okulda Karakter Eğitimi	117
3.1.4. Çevre Yoluyla Karakter Eğitimi	119
3.2. KARAKTER EĞİTİMİNDE MASALLARIN KATKISI	120
3.2.1. Örnek Bir Masal Tahlili	125
3.2.1.1. Kedi ile Fare	125
3.2.1.2. Masaldaki Tipler ve Özellikleri	130
3.2.1.3. Masalda Verilmek İstenen Değerler	131

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM HZ. PEYGAMBER VE ÇOCUK

4.1. HZ. PEYGAMBER VE ÇOCUK EĞİTİMİ	135
4.1.1. Çocuklar Masumdur	135
4.1.2. Kız Çocuklarına ve Kız Kardeşlere Pozitif Ayrımcılık Yapmıştır	135
4.1.3. Çocuk Doğduğunda Anne ve Babalara Düşen Görevler	136
4.1.4. Çocukların Ücretle Çalıştırılmalarını Tavsiye Etmezdi	137
4.1.5. Çocuklar Şakadan Bile Olsa Aldatılmamalıdır	137
4.1.6. Hz. Peygamber Çocuklarla Şakalaşırды	138
4.1.7. Çocukların Eğitimine Özen Gösterirdi	140
4.1.8. Çocukların Anne ve Babalarının Kim Olduğu ve Sütanneliği Üzerinde Dikkatle Dururdu	141
SONUÇ	145
KAYNAKÇA	149
DİZİN	155